

Hanuka pentru începători

Istoricul

În 198 î.e.n. Palestina a fost ocupată de Imperiul Seleucid, un stat greco-macedonean, înființat după destrămarea imperiului lui Alexandru cel Mare (sec. IV î.e.n.). La început seleucizii au domnit ca un "soft power", tolerând obiceiurile și religia autohtonă. Situația s-a schimbat radical cu ascensiunea la tron a lui Antiochus IV Epiphanes (numit de unii Epimanes, "nebunul") care a pornit o campanie de oprimare a celor care practicau religia iudaică. Cei care refuzau să consume carne de porc erau uciși, circumcizia a fost interzisă, templul pângărit.

Era o încercare de elenizare a populației, cultura greacă fiind considerată ca un canon universal. Populația s-a răzvrătit împotriva lui Antiochus Epiphanes, dar și împotriva evreilor elenizați pe cale de asimilare din sânul ei, sub conducerea bătrânului Matitahu și a celor cinci fii ai lui, Iohanen, Simeon, Eleazar, Ionatan și Iehuda Macabeul (cel cu ciocanul). În 164 î.e.n. Iehuda Macabeul a cucerit Ierusalimul și templul a fost din nou sacralizat, eveniment sărbătorit timp de opt zile.

Sursele

Cele două cărți ale Macabeilor, scrise în ebraică, nu ne-au parvenit decât în traducerea greacă. Se relatează faptele istorice, dar nu se vorbește despre sărbătoarea luminilor, nici despre miracolul fiolei de ulei care a ars timp de opt zile, cu toate că uleiul era suficient pentru o singură zi. Rabinii nu au inclus cărțile Macabeilor în canonul biblic.

Hanuka e descrisă în Talmud, cu accentul pe aspectul miraculos și nu pe victoria militară. Din relatările lui Iosephus Flavius aflăm despre victoria lui Iehuda Macabeul și despre festivitățile care au durat opt zile.

Interpretări

Evenimentele se pot interpreta în diferite moduri. Celebrează Hanuka revolta împotriva oprimării religioase, lupta pentru păstrarea identității naționale amenințată de seleucizi? Sau sărbătorește victoria tradiționaliștilor asupra evreilor elenizați în urma unui război civil?

Rabinii au pus accentul pe aspectul divin, pe miracolul flăcării care arde fără să se mistuie, pe când povestea luptei Macabeilor pentru apărarea identității a devenit unul din miturile fondatoare ale statului Israel, o parte din narativul național.

Hanukia

Spre deosebire de Menora care are șapte brațe, Hanukia are opt plus unul, *shamash*-ul, servitorul, cu care se aprinde o lumânare în prima zi, iar în zilele următoare se adaugă câte una, până se aprind toate cele opt lumânări.

Semnificația în zilele noastre

În primul rând Hanuka este o sărbătoare veselă de familie cu lumânări, cântece, jocuri (jocul cu *dreidl*, titirezul), Hanuka Gelt sau cadouri și mâncăruri delicioase. Ne aduce aminte că pentru a ne păstra identitatea, trebuie să respectăm tradiția, să aplicăm reguli specifice de mod de viață, altfel ne contopim cu societatea din jur, ne dizolvăm în universalism.

Lumina de Hanuka este lumina rațiunii, a victoriei asupra obscurantismului. Ea este totodată izvor de credință, de optimism, de încredere în viitor, este sclipirea în ochii copiilor când ascultă povești și cântă *Maos Tsur*.

Israel Philharmonic, Zubin Mehta, copii aprind lumanarile de Hanuka si canta Maos Tsur

<http://www.youtube.com/watch?v=b-DI5V4Yn6s&feature=endscreen&NR=1>

De la Mari Barash Gero

http://www.youtube.com/watch?v=u2_8WQ4w0Q0&feature=related

De la Margareta Forschmidt

<http://www.youtube.com/watch?v=jfRW hnGJIPY&feature=related>

De la Dr Gyuri Gero
